

Samfundet en Knap. Man kunde nemlig ellers bygge en køn lille Villa med 2 3-Værelser Lejligheder, en i Stuen og en paa første Sal, og leje den ene ud og saa maaske, naar der var gaaet et Par Aar eller lignende, lave det hele om til 1 Lejlighed, saa at man fik 1 6-Værelser Lejlighed ud af det; det vil man undgaa. Men for at undgaa det kunde man jo bestemme, at i Byggeforetagender med 2 Lejligheder maatte Lejlighederne ikke lægges sammen uden Kommunens Tilladelse i de første 10—12—15 Aar, saa havde man Kontrol med dem, og saa opnaede man stadig væk gode Boliger.

Dernæst kræves det, at Kommunen skal give et Tilskud af tilsvarende Størrelse. Det maa selvfølgelig være Regelen, thi derigennem har man den bedste Kontrol; det nytter ikke meget, at et Menneske fra København tager til Løgstør, Køge el. lign. og ser paa Sagerne. Ved at aflægge et saadant Besøg kan man ikke faa noget Indtryk af, hvad det er for Mennesker, man har med at gøre; det kan de interesserede Kommuner bedre, da de kender Personerne. Det bestemmes, at de nævnte Betingelser for Statens Støtte kan fraviges af Indenrigsministeren i Tilfælde, hvor Forholdene særlig taler derfor, navnlig forsaa vidt det godtgøres, at der fra anden Side ydes tilsvarende Støtte og Finansieringshjælp til Byggeforetagendet. Det kunde f. Eks. tænkes, at en eller anden større Arbejdsgiver vilde yde et Tilskud til en Haveby for sine Arbejdere eller maaske for andre; men navnlig i Landkommuner, hvor der ligger en saadan større Virksomhed med mange Arbejdere, kan man ikke fortænke Kommunen i, at den, da det drejer sig om Mennesker, der i og for sig ingen Indtægt bringer den, men kun forøgede Udgifter til Skolevæsen og forskelligt andet, ikke har synderlig Lyst til at yde Tilskud til saadanne Huse. I saadanne Tilfælde kunde der være Grund til, at Staten ydede Tilskud. Jeg kender netop et saadant Tilfælde fra Odense, Handelsgartner Dæhnfeldt har udskrevet en Konkurrence til en meget smuk Haveby, for hvis Opførelse han staar i Spidsen. Selv om Kommunen nu ikke vil give Støtte, er der al mulig Grund for Staten til at

hjælpe, naar han vilde yde en Støtte af tilsvarende Størrelse.

Hermed skal jeg paa mit Partis Vegne medgive Lovforslaget min bedste Anbefaling og haabe, at det maa blive hurtigt behandlet i det Udvalg, der er Tale om, saa at det hurtigt kan blive til Lov.

Formanden: Folketingsmanden for Ringkøbing Amts 2den Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Hagbart Berg: Jeg skal kun gøre nogle enkelte Bemærkninger til Socialdemokratiets Ordfører (Jacob Christensen), som havde særlig Forkærlighed for det kommunale Byggeri. Det er rigtigt nok, at Forholdene har ligget og endnu ligger saaledes, at man har maattet gaa til kommunalt Byggeri, men jeg tror ogsaa, at Erfaringen mange Steder har belært Kommunerne om, at det ikke er den bedste Udvej. Jeg ved i alt Fald, at i Kommuner, hvor man har bygget, har det vist sig at være overordentlig dyrt for Kommunen at bygge, og jeg tror, det vil vise sig alle Vegne, naar Stat og Kommune bygger, at det bliver dyrt. Jeg tror derfor, at adskillige Kommuner er kommet ind paa, at de hellere vil støtte Boligforeninger og private, idet man hellere vil yde en Hjælp og være klar over, at man saa er færdig, thi ikke alene er det kommunale Byggeri dyrt, men Driften af Bygningerne er ogsaa dyr. Det vil utvivlsomt gennem Aarene vise sig, at der vil komme store Skuffelser paa det Omraade. Jeg tror ogsaa, det har social Betydning, at man skaffer de flest mulige deres eget Hjem. Nu mener Socialdemokratiets Ordfører, at det private Initiativ har spillet Fallit. Jeg maa udtale min principielle Afvigelse fra dette Standpunkt. Vi haaber afgjort, at det saa snart som muligt bliver det normale, at det er de private, der bygger, og vi skal lægge Forholdene saaledes til Rette, at dette kan ske. Men hvis man lægger de størst mulige Hindringer i Vejen og giver de private de daarligst mulige Betingelser ved det foreliggende Lovforslag, er det klart, at saa bliver det kommunale Byggeri fremmet paa Bekostning af det private